

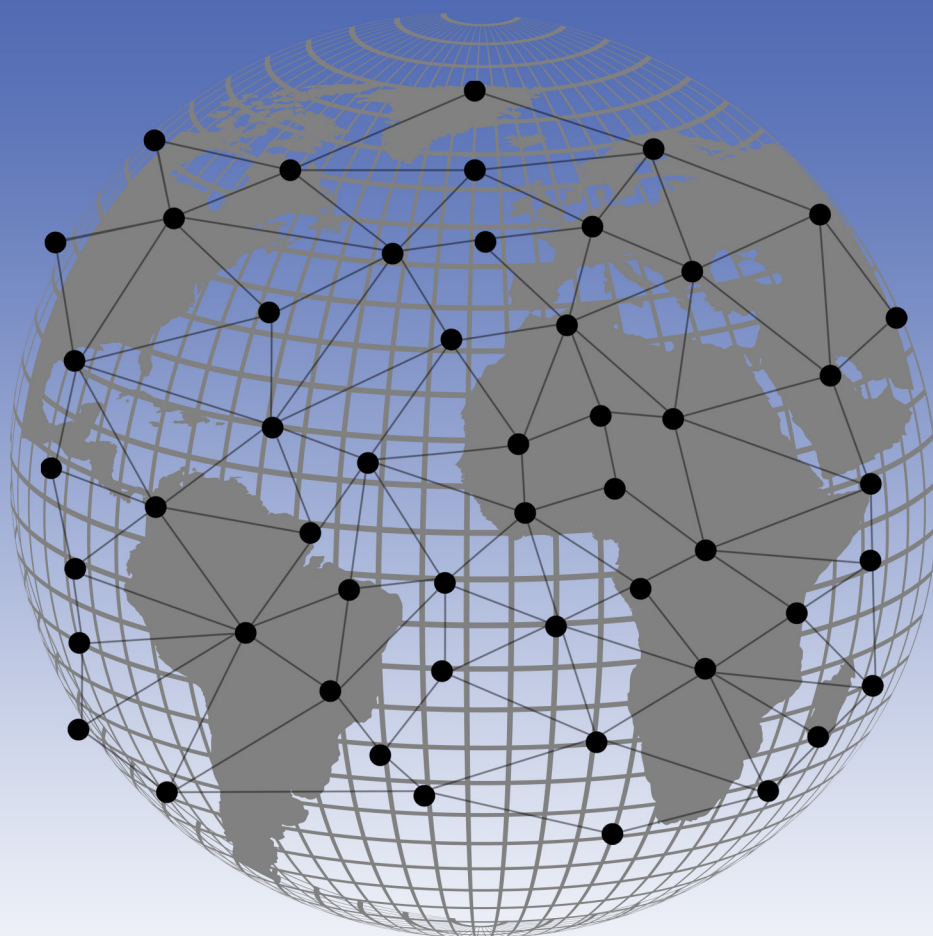

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

پایش تحولات تجارت جهانی (گزارش شماره صد و پانزده)

در این شماره می‌خوانید:

- توافق تجاری آمریکا و اتحادیه اروپا
- لنوو در عربستان
- توافق نفتی پاکستان و آمریکا
- تامین برق سوریه توسط قطر
- تویوتا در عراق

شهریور ۱۴۰۴

شناسنامه گزارش

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

عنوان:

پایش تحولات تجارت جهانی
(گزارش شماره صد و پانزده)

مدیریت دیپلماسی اقتصادی و آینده‌پژوهی

تاریخ انتشار: شهریور ۱۴۰۴

واژه‌های کلیدی: کریدور زنگزور، خودروهای دوستدار محیط زیست، سازمان جهانی مناطق آزاد، تعرفه، جنگ تجاری، اوپک پلاس

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرست)، پلاک ۱۷۵

فهرست مطالب

۵	تحولات جهانی
۱۲	تحولات منطقه‌ای
۲۷	پژوهش‌های تازه

تحولات جهانی

ابعاد موج جدید تعرفه‌های ترامپ

دولت ترامپ، در تاریخ اول اوت ۲۰۲۵، موج جدیدی از اقدامات تعرفه‌ای گسترده علیه کشورهای مختلف را اجرایی کرد. این اقدامات در چارچوب فرمان اجرایی شماره ۱۴۲۵۷ صورت گرفت که پیش‌تر در دوم آوریل ۲۰۲۵، با استناد به قانون اختیارات اقتصادی اضطراری بین‌المللی (IEEPA) صادر شده بود. طبق این فرمان، یک وضعیت اضطراری اقتصادی ملی اعلام و بلافاصله تعرفه پایه‌ای ۱۰ درصدی بر تمامی واردات از تاریخ ۵ آوریل برقرار شد. همچنین از ۹ آوریل تعرفه‌های تکمیلی بر اساس کسری تراز تجاری کشورهای مختلف بین ۱۱ تا ۵۰ درصد افزوده شدند.

این اقدامات با واکنش‌های جدی حقوقی مواجه شد و در ماه مه ۲۰۲۵، دادگاه تجاری فدرال در پرونده V.O.S. Selections, Inc. v. United States رای به بی‌اعتباری این تعرفه‌ها داد. با این حال، دادگاه تجدیدنظر بخش زیادی از این تعرفه‌ها را تا زمان بررسی نهایی مجدداً فعال کرد. در ادامه، کاخ سفید در تاریخ ۳۱ ژوئیه ۲۰۲۵ تغییرات جدیدی را اعلام کرد که از اول اوت اجرایی شد. در این به‌روزرسانی، نرخ تعرفه‌های کشورهای مجدداً بر اساس محاسبات جدید کسری تراز تجاری تنظیم شد و تعرفه‌های جدیدی بر بیش از ۷۰ کشور اعمال گردید. کاخ سفید در اطلاعیه رسمی خود توضیح داد که در برخی محصولات، تعرفه فقط بر بخش حاوی مس محاسبه می‌شود و برخی کالاهای خاص نیز مشمول تعرفه‌های جایگزین می‌شوند. علاوه بر این، تعرفه‌های مرتبط با مواد مخدر همچنان در مورد واردات از چین برقرار مانده‌اند. از جمله کشورهایی که به شدت تحت تاثیر این تعرفه‌ها قرار گرفته‌اند، می‌توان به کانادا، برزیل، هند، کره جنوبی، سوئیس و تایوان اشاره کرد. در جدول زیر نرخ نهایی تعرفه‌ها و وضعیت هر کشور ارائه شده است:

کشور	نرخ نهایی تعرفه	وضعیت یا استثنائات خاص
کانادا	۳۵٪	اعمال تعرفه‌های تلافی جویانه توسط اتاوا.
برزیل	۵۰٪	معافیت برای هواپیما، آب پرتقال، کالاهای فرهنگی.
هند	۲۵٪	در حال مذاکره؛ موضوعات مرتبط با واردات انرژی از روسیه.
کره جنوبی	۱۵٪	تعهد به سرمایه‌گذاری ۳۵۰ میلیارد دلاری در آمریکا.
سوئیس	۳۹٪	بدون توافق دوجانبه تاکنون.

کشور	نرخ نهایی تعرفه	وضعیت یا استثنائات خاص
تایوان	۲۰٪	مطابق نرخ متقابل استاندارد.
استرالیا	۱۰٪ (پایه)	معاف از افزایش تعرفه در نتیجه توافق دوجانبه.
نیوزیلند	۱۵٪	در طبقه‌بندی تعرفه‌ای میان‌رده قرار گرفته است.

میانگین تعرفه واردات آمریکا که پیش از دولت ترامپ حدود ۲.۳٪ بود، اکنون به بیش از ۱۸.۴٪ رسیده است که بالاترین سطح در حدود یک قرن گذشته است. بازارهای مالی نیز بلافاصله واکنش نشان دادند: در تاریخ اول اوت ۲۰۲۵، شاخص داو جونز ۵۴۲ واحد سقوط کرد، شاخص S&P 500 حدود ۱.۶٪ افت داشت و شاخص نزدک نیز حدود ۲.۲٪ کاهش یافت. تحلیل‌گران، این نوسانات را ناشی از افزایش مخاطره تورمی، عدم اطمینان نسبت به آینده تجاری آمریکا و نگرانی از اقدامات تلافی‌جویانه سایر کشورها می‌دانند.

در زمینه مذاکرات تجاری، دولت آمریکا موفق شد با برخی کشورها توافقی‌هایی را برای کاهش یا حذف تعرفه‌ها امضا کند. به عنوان نمونه، اتحادیه اروپا با سقف تعرفه‌ای ۱۵ درصدی موافقت کرد و در مقابل، متعهد به واردات انرژی و تسلیحات آمریکایی شد. کشورهای دیگر نظیر بریتانیا، ژاپن و اندونزی نیز برای برخی کالاهای خاص مانند دارو، ماشین‌آلات و قطعات نیمه‌رسانا مشمول معافیت یا کاهش نرخ شدند. در مقابل، مذاکرات با کشورهایی مانند هند و برزیل همچنان ادامه دارد و اختلافات با مکزیک در حوزه فولاد و محصولات کشاورزی حل نشده باقی مانده‌اند.

از منظر حقوقی، این تعرفه‌ها با خطرات قابل توجهی مواجه‌اند. بسیاری از تحلیل‌گران حقوقی معتقدند که استناد دولت به IEEPA برای تحمیل تعرفه‌ها بدون مجوز کنگره، با اصول قانون اساسی ایالات متحده در تعارض است. همچنین کشورهای متعددی با ثبت شکایت در سازمان جهانی تجارت (WTO) مدعی شده‌اند که تعرفه‌های جدید ناقض اصل «تبعیض‌ناپذیری» بوده و با مقررات تجاری بین‌المللی هم‌خوانی ندارد. ارزیابی راهبردی اقدامات اخیر مبنی بر وضع تعرفه‌ها به شرح زیر قابل جمع‌بندی است:

نقاط ضعف	نقاط قوت
شکندگی حقوقی IEEPA	اهرم‌سازی در مذاکرات دوجانبه
احتمال نقض مقررات WTO	تاکید بر حاکمیت اقتصادی
تورم، نااطمینانی در سرمایه‌گذاری	
تهدیدها	فرصت‌ها

نقاط قوت	نقاط ضعف
بازتنظیم ساختار توافقات تجاری	فروپاشی نظام تجاری چندجانبه
بسیج حمایت‌های سیاسی داخلی	افزایش شکاف دیپلماتیک و تجاری

در جمع‌بندی می‌توان گفت که اقدامات تعرفه‌ای دولت ترامپ در اوت ۲۰۲۵، نشان‌دهنده تغییری جدی و یک‌جانبه در سیاست تجاری آمریکا است که با پیامدهای گسترده داخلی و بین‌المللی همراه خواهد بود. اجرای این سیاست‌ها بدون حمایت قانونی کنگره و در بستر بحران‌های حقوقی، اقتصادی و دیپلماتیک می‌تواند آثار پایداری بر جای بگذارد. در نهایت، سرنوشت نهایی این اقدامات به رای دادگاه‌ها و موفقیت یا شکست مذاکرات دوجانبه بستگی خواهد داشت.

مروری بر وضعیت تجارت دو طرف (آمریکا و اتحادیه اروپا) پیش از توافق اخیر برای درک بهتر توافق مناسب است. در تاریخ ۱۲ ژوئیه، ترامپ تهدید کرده بود که چنانچه تا اول اگوست توافقی حاصل نشود، تعرفه ۳۰ درصدی بر کالاهای اروپایی اعمال خواهد کرد. این تاریخ با پایان تعلیق موقت تعرفه‌های موسوم به «تعرفه‌های متقابل» همزمان بود (تعرفه‌هایی که از سال ۲۰۲۵ بر تقریباً تمام کشورها وضع شده‌اند). تعرفه‌های متقابل قرار بود علاوه بر تعرفه‌های ۲۵ درصدی بر خودرو و قطعات خودرو، تعرفه‌های ۵۰ درصدی بر فولاد و آلومینیوم اعمال شوند. در طرف اروپایی، گزارش‌ها حاکی از آن است که بروکسل در صورت شکست مذاکرات، آماده بود بسته‌ای از تعرفه‌های تلافی‌جویانه به ارزش ۹۰ میلیارد یورو (معادل ۱۰۹ میلیارد دلار) بر کالاهای آمریکایی از جمله قطعات خودرو و ویسکی اعمال کند.

ترامپ در سال‌های اخیر بارها اتحادیه اروپا را متهم به «سوءاستفاده» از آمریکا در زمینه تجارت کرده بود. در سال ۲۰۲۴، ایالات متحده با اتحادیه اروپا کسری تجاری به ارزش ۲۳۵.۶ میلیارد دلار در حوزه کالا داشت. داروها، قطعات خودرو و مواد شیمیایی صنعتی از جمله بزرگ‌ترین اقلام صادراتی اروپا به آمریکا بودند.

برآوردهای موسسه «بلومبرگ اکونومیکس» نشان می‌دهد که در صورت عدم توافق، نرخ تعرفه موثر آمریکا بر کالاهای اروپایی از اول اگوست به ۱۸ درصد می‌رسید. اما با اجرای این توافق، این نرخ به ۱۶ درصد کاهش می‌یابد (تنفسی هرچند محدود برای صادرکنندگان اروپایی). با این حال، میزان فعلی موانع تجاری هنوز بسیار بالاتر از دوره پیش از آغاز ریاست جمهوری

ترامپ در سال ۲۰۲۵ است. طبق داده‌های اندیشکده «بروگل»، میانگین تعرفه آمریکا بر صادرات اتحادیه اروپا در پایان سال ۲۰۲۴ فقط ۱.۵ درصد بود.

در همین حال، وزیر بازرگانی آمریکا، «هاوارد لوتنیک»، اظهار داشت: «رئیس‌جمهور ترامپ یکی از بزرگ‌ترین اقتصادهای جهان را آزاد کرد. اتحادیه اروپا اکنون بازار ۲۰ تریلیون دلاری خود را باز کرده و برای نخستین بار به طور کامل استانداردهای خودرویی و صنعتی آمریکا را خواهد پذیرفت.»

ابعاد توافق تجاری جدید آمریکا و اتحادیه اروپا

ایالات متحده و اتحادیه اروپا به توافق تجاری گسترده‌ای دست یافتند که به ماه‌ها تنش پایان داد و تنها چند روز پیش از ضرب‌الاجل تعیین‌شده از سوی دونالد ترامپ (اول آگوست) برای اعمال تعرفه‌های سنگین، از یک جنگ تجاری تمام‌عیار جلوگیری کرد. طبق این توافق، اتحادیه اروپا موظف است بر اکثر کالاهای صادراتی خود، از جمله خودروها، تعرفه‌ای ۱۵ درصدی بپردازد (نرخه که نصف تعرفه ۳۰ درصدی تهدیدآمیز ترامپ است که قرار بود از اول آگوست اعمال شود) افزون بر تعهدات پیشین، بروکسل پذیرفته صدها میلیارد دلار برای خرید تسلیحات و محصولات انرژی آمریکایی هزینه کند. ترامپ این توافق را «بزرگ‌ترین توافق تاریخ» خواند و افزود: «فکر می‌کنم این توافق برای هر دو طرف عالی خواهد بود و ما را به یکدیگر نزدیک‌تر خواهد کرد.» اورزولا فون‌درلاین، رئیس کمیسیون اروپا، در واکنش به این توافق اعلام کرد که این توافق «ثبات» و «پیش‌بینی‌پذیری‌ای که برای کسب‌وکارها در هر دو سوی آتلانتیک بسیار حیاتی است» را به همراه خواهد داشت. وی با دفاع از این توافق اظهار کرد هدف از آن، متعادل‌سازی مازاد تجاری اتحادیه اروپا با آمریکا است؛ موضوعی که ترامپ همواره آن را بهانه‌ای برای اعمال تعرفه‌ها جهت کاهش کسری تراز تجاری ایالات متحده دانسته است. این توافق حاصل ماه‌ها دیپلماسی رفت‌وآمدی و گاه تنش‌آمیز میان واشنگتن و بروکسل است، هرچند هیچ‌یک از طرفین هنوز جزئیات کامل توافق را منتشر نکرده‌اند. این توافق پس از انعقاد توافق‌نامه‌های مقدماتی تجاری آمریکا با کشورهای ژاپن، بریتانیا، اندونزی، ویتنام و فیلیپین و همچنین آتش‌بس ۹۰ روزه با چین صورت گرفته است.

فون‌درلاین اعلام کرد که تعرفه ۱۵ درصدی بر خودروهای اروپایی، داروها و

نیمه‌رساناها (همگی از ستون‌های اصلی اقتصاد اروپا) اعمال خواهد شد. ترامپ نیز در پاسخ اظهار داشت که تعرفه‌های ۵۰ درصدی آمریکا بر فولاد و آلومینیوم که برای بسیاری از کشورها وضع شده، برای محصولات اروپایی کاهش نخواهد یافت. خبری ناامیدکننده برای صنایع اروپا. در عوض، تعرفه در حوزه هوا و فضا فعلاً صفر باقی خواهد ماند. ترامپ در ازای اعمال تعرفه ۱۵ درصدی بر کالاهای اروپایی اعلام کرد که اتحادیه اروپا درهای کشورهای خود را برای واردات کالاهای آمریکایی کاملاً بدون تعرفه (صفر درصدی) باز خواهد کرد. او همچنین گفت که اروپا ۷۵۰ میلیارد دلار اضافی برای محصولات انرژی آمریکا هزینه خواهد کرد، ۶۰۰ میلیارد دلار در ایالات متحده سرمایه‌گذاری خواهد کرد و همچنین تجهیزات نظامی به ارزش صدها میلیارد دلار از آمریکا خریداری خواهد نمود. فون‌درلاین تأیید کرد که اتحادیه اروپا از این پس تا سال ۲۰۲۷، سالانه ۲۵۰ میلیارد دلار محصولات انرژی از آمریکا خریداری خواهد کرد و گفت: «با این توافق، ما دسترسی خود را به بزرگ‌ترین بازار صادراتی‌مان تضمین کرده‌ایم». با این حال، او اذعان کرد که تعرفه‌های ۱۵ درصدی برای برخی صنایع اروپایی چالش‌برانگیز خواهد بود.

اتحادیه اروپا بزرگ‌ترین شریک تجاری آمریکا است؛ حجم تجارت دوجانبه کالا و خدمات بین دو طرف در سال گذشته تقریباً به دو تریلیون دلار رسید. «فردریش مرتس»، صدراعظم آلمان، این توافق را گامی مثبت خواند و گفت این اقدام مانع از «تشدید غیرضروری روابط تجاری فرا آتلانتیکی» شد. وی هشدار داد که در صورت آغاز جنگ تجاری، اقتصاد صادرات‌محور آلمان به شدت آسیب می‌دید و اشاره کرد که تعرفه‌های آمریکا بر صنعت خودروسازی آلمان از ۲۷.۵٪ به ۱۵٪ کاهش یافته است. در مقابل، نخست‌وزیر فرانسه، «فرانسوا بایرو»، این توافق را «روزی تاریک» برای اروپا خواند و آن را تسلیم شدن در برابر رئیس‌جمهور آمریکا و توافقی نامتوازن توصیف کرد که هیچ تلافی فوری علیه واردات آمریکا در پی ندارد. او در شبکه اجتماعی X نوشت: «این یک روز تاریک است که در آن، اتحادی از ملت‌های آزاد، که برای دفاع از ارزش‌ها و منافع مشترک گرد هم آمده‌اند، خود را تسلیم می‌کند.»

«وولفگانگ نیدرمارک»، عضو هیئت‌رئیس اتحادیه صنایع آلمان، این توافق را «مصلح‌های ناکافی» خواند که در آن اتحادیه اروپا «با قبول تعرفه‌هایی دردناک» عقب‌نشینی کرده است. وی هشدار داد که تعرفه ۱۵ درصدی «تأثیری بسیار منفی بر صنایع صادرات‌محور آلمان خواهد داشت.»

پیش‌تر، «بنجامین حداد»، وزیر امور اروپایی فرانسه، این توافق را تنها راه‌حلی موقتی برای کاهش فشار بر فعالان اقتصادی خواند که تحت تهدید افزایش تعرفه‌های آمریکا قرار دارند، اما آن را نامتوازن دانست. «هانکه بورما»، وزیر تجارت خارجی هلند نیز گفت این توافق «ایده‌آل نیست» و خواستار ادامه مذاکرات با واشنگتن شد. مذاکرات تجاری اتحادیه اروپا به صورت متمرکز توسط کمیسیون اروپا انجام می‌شود و قرار است این هفته، سفرای اتحادیه در بروکسل با نمایندگان کمیسیون در خصوص این توافق گفت‌وگو کنند.

هند خرید نفت روسیه را متوقف کرد؟

با وجود تهدیدات اخیر تعرفه‌ای آمریکا و گزارش‌هایی مبنی بر توقف خریدهای جدید توسط پالایشگاه‌های دولتی، بر اساس اطلاعات متعدد صنعتی و داده‌های کشتیرانی، واردات نفت هند از روسیه متوقف نشده است. ادامه تحویل‌ها، به‌ویژه به پالایشگاه‌های خصوصی، نشان‌دهنده تعادل پیچیده هند بین نیازهای اقتصادی و فشارهای ژئوپلیتیکی است.

هند، سومین واردکننده بزرگ نفت جهان، از زمان آغاز درگیری روسیه و اوکراین در سال ۲۰۲۲ به طور قابل توجهی وابستگی خود به نفت خام روسیه را افزایش داده است. در سال ۲۰۲۳، روسیه ۳۹ درصد از کل واردات نفت هند را تامین کرد، در حالی که این رقم پیش از سال ۲۰۲۲ کمتر از ۲.۵ درصد بود (طبق گزارش آژانس بین‌المللی انرژی). تا سال ۲۰۲۴، ۷۰ درصد از صادرات نفت خام روسیه به هند اختصاص یافت و این کشور را به بازاری حیاتی برای مسکو تبدیل کرد. تجارت دوجانبه بین دو کشور در سال مالی منتهی به مارس ۲۰۲۵ به ۶۸.۷ میلیارد دلار رسید که نشان‌دهنده روابط عمیق اقتصادی است.

با این حال، اعلام دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، در ۳۰ ژوئیه ۲۰۲۵ مبنی بر اعمال تعرفه ۲۵ درصدی بر هند از اول اوت، همراه با جریمه‌ای نامشخص برای خرید نفت و تجهیزات نظامی روسیه، عدم قطعیت قابل توجهی ایجاد کرد. این موضوع پس از تهدیدات قبلی در ۱۴ ژوئیه ۲۰۲۵ مبنی بر اعمال تعرفه‌های ۱۰۰ درصدی در صورت عدم دستیابی روسیه به توافق صلح با اوکراین مطرح شد. این تحولات واکنش‌های متفاوتی از پالایشگاه‌های دولتی و خصوصی هند به دنبال داشته است. پالایشگاه‌های دولتی خریدهای جدید را متوقف کردند، اما واردات ادامه دارد. پالایشگاه‌های دولتی، از جمله شرکت نفت هند (IOC)، شرکت نفت هندوستان (HPCL)، شرکت

نفت بهارات (BPCL) و پالایشگاه و پتروشیمی منگلور (MRPL)، در اواخر ژوئیه ۲۰۲۵ خرید نفت روسیه را به دلیل کاهش تخفیف‌ها و فشارهای آمریکا متوقف کردند. طبق گزارش رویترز، این پالایشگاه‌ها به منابع جایگزین روی آوردند و ۷ میلیون بشکه نفت خام از آمریکا، کانادا و خاورمیانه برای تحویل در سپتامبر تامین کردند. داده‌های کپلر نشان‌دهنده کاهش سهم نفت خام روسیه در واردات هند است که از ۴۵ درصد در ژوئن ۲۰۲۵ به ۳۳ درصد در ژوئیه ۲۰۲۵ کاهش یافت.

با وجود توقف خریدهای جدید، واردات از قراردادهای قبلی ادامه یافت. مقامات هندی، از جمله سخنگوی وزارت امور خارجه، راندر جایسوال، در اول اوت ۲۰۲۵ تاکید کردند که تصمیمات مربوط به تهیه نفت بر اساس عوامل بازار مانند قیمت، کیفیت، لجستیک و دسترسی است و هیچ دستوری برای توقف واردات از روسیه صادر نشده است.

پالایشگاه‌های خصوصی، به‌ویژه صنایع ریالینس و نیارا انرژی، همچنان به خرید و واردات نفت روسیه ادامه داده‌اند. داده‌های کشتیرانی گزارش شده توسط تایمز آو ایندیا تایید کرد که نفتکش‌هایی مانند آخیلس، الایت و هورای در آخر هفته منتهی به ۳ اوت ۲۰۲۵، ۲.۲ میلیون بشکه نفت خام اورال را به پالایشگاه‌های خصوصی تحویل دادند و محموله‌های بیشتری برای ترمنال سیکا متعلق به ریالینس و سایر بنادر برنامه‌ریزی شده است. این تداوم نشان‌دهنده انعطاف‌پذیری بخش خصوصی در مدیریت محدودیت‌های ژئوپلیتیکی است که ناشی از اقتصاد مطلوب نفت خام روسیه است، هرچند تخفیف‌ها از ۸ تا ۱۰ دلار به ۳ تا ۴ دلار در هر بشکه در مقایسه با برنت کاهش یافته است.

تهدید تعرفه‌ای آمریکا، همراه با تحریم‌های اخیر اتحادیه اروپا علیه نهادهایی مانند پالایشگاه وادینار رزنفت، نظارت بر تجارت نفت هند با روسیه را تشدید کرده است. پالایشگاه‌های هندی با چالش‌های اضافی ناشی از تحریم‌های سخت‌تر غربی، از جمله مشکلات پرداخت به دلیل محدودیت‌های کانال‌های بانکی، مواجه شده‌اند. با این حال، خودمختاری راهبردی هند در سیاست انرژی همچنان مشهود است و مقامات در حال بررسی گزینه‌های احتمالی مانند از سرگیری واردات از ایران و ونزوئلا هستند، اگرچه هنوز هیچ اقدامی در این زمینه گزارش نشده است.

راهبرد واردات نفت هند نشان‌دهنده رویکردی ظریف به فشارهای جهانی است. در حالی که

پالایشگاه‌های دولتی خریدهای جدید را با احتیاط متوقف کرده‌اند، جریان بی‌وقفه نفت خام روسیه به پالایشگاه‌های خصوصی تضمین می‌کند که کل واردات متوقف نشده است. این پویایی نشان می‌دهد که هند به تنظیم راهبرد انرژی خود بر اساس امکان‌پذیری اقتصادی و روابط دیپلماتیک ادامه خواهد داد.

با توجه به نوسانات بازارهای جهانی نفت، تحلیلگران انتظار دارند هند راهبرد متنوع‌سازی منابع خود را حفظ کند و در عین حال فشارهای آمریکا و اتحادیه اروپا را مدیریت کند. احتمال تعرفه‌های تلافی‌جویانه یا تحریم‌های بیشتر ممکن است این تعادل را پیچیده کند، اما در حال حاضر، نفت روسیه همچنان جزء حیاتی ترکیب انرژی هند باقی مانده است.

تحولات منطقه‌ای

خط تولید جدید لنوو در عربستان

در چارچوب برنامه‌های صنعتی‌سازی عربستان سعودی و تحقق اهداف چشم‌انداز ۲۰۳۰، به زودی کارخانه‌ای پیشرفته برای تولید تجهیزات فناوری اطلاعات و رایانه‌ای در شهر ریاض راه‌اندازی خواهد شد. این پروژه با مشارکت لنوو، یکی از برندهای چینی شناخته شده در سطح جهانی در حوزه فناوری و یک شرکت صنعتی پیشرو سعودی طراحی شده و در منطقه صنعتی «ریاض یکپارچه» بر زمینی به وسعت ۲۰۰ هزار متر مربع اجرا می‌شود. زیرساخت‌های انرژی این کارخانه مبتنی بر انرژی‌های تجدیدپذیر خواهد بود و تمرکز آن بر تولید ربات‌های صنعتی، تراشه‌های نیمه‌رسانا، سرورها و تجهیزات مبتنی بر انرژی پاک خواهد بود.

راه‌اندازی این مرکز تولیدی در ادامه مسیر عربستان برای تبدیل شدن به یک قطب منطقه‌ای در حوزه فناوری اطلاعات و تجهیزات دیجیتال ارزیابی می‌شود. برآوردها حاکی از آن است که این کارخانه سالانه میلیون‌ها دستگاه رایانه رومیزی، لپ‌تاپ و سرورهای پیشرفته را با نشان «ساخت عربستان» تولید خواهد کرد. عملیات تولید در سال ۲۰۲۶ آغاز می‌شود و به طور مستقیم تا ۱۵ هزار شغل ایجاد خواهد کرد. همچنین، این پروژه می‌تواند با ایجاد حدود ۴۵ هزار شغل غیرمستقیم، تاثیر قابل‌توجهی در اشتغال‌زایی و توسعه بازار کار ایفا کرده و در مجموع تا سال ۲۰۳۰ بیش از ۱۰ میلیارد دلار به تولید ناخالص داخلی غیرنفتی عربستان بیفزاید. برای احداث این کارخانه ۲ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خواهد شد.

همزمان با ساخت این کارخانه، دفتر منطقه‌ای لنوو نیز در ریاض مستقر خواهد شد، تا این شهر را به یکی از مراکز تصمیم‌گیری در حوزه بازار فناوری خاورمیانه و آفریقا تبدیل کند. این اقدام نشانه‌ای است از تحول جایگاه عربستان در رقابت منطقه‌ای برای جذب سرمایه‌گذاری فناورانه، به‌ویژه در مقابل شهرهایی مانند دبی، دوحه و قاهره. پروژه یادشده همچنین در راستای تحول زنجیره‌های جهانی تامین معنا می‌یابد؛ چراکه تمرکز تولید جهانی در شرق آسیا در حال بازآرایی است و کشورهای مانند عربستان با موقعیت جغرافیایی ممتاز، زیرساخت لجستیکی قوی و حمایت دولتی، گزینه‌ای جذاب برای انتقال تولیدات به شمار می‌روند.

ابعاد فناورانه پروژه نیز چشم‌گیر است. تمرکز بر تولید تراشه‌ها، تجهیزات هوشمند و زیرساخت‌های هوش مصنوعی، بیانگر جهت‌گیری عربستان برای ورود راهبردی به رقابت‌های تکنولوژیک جهانی در حوزه‌هایی همچون رباتیک، کلان‌داده، سلامت دیجیتال و برق‌رسانی هوشمند است. اگرچه این کشور هنوز در مراحل ابتدایی توسعه زیست‌بوم فناوری پیشرفته قرار دارد، اما ترکیب حمایت دولتی، سرمایه‌گذاری خارجی و سیاست‌گذاری هدفمند می‌تواند در میان‌مدت منجر به ایجاد یک خوشه صنعتی بومی در این حوزه شود.

در سطح ژئوپولیتیکی، پروژه حاضر نمونه‌ای موفق از هم‌گرایی منافع میان چین و عربستان سعودی در قالب همکاری جنوب - جنوب به شمار می‌رود. برای چین، استقرار برندهای فناورانه در خاورمیانه به معنای کاهش وابستگی به بازارهای غربی و دسترسی به فرصت‌های جدید در بازارهای در حال رشد است. برای عربستان نیز، این پروژه نشانه‌ای از گذار از اقتصاد نفت‌محور به اقتصاد دانش‌بنیان و صنعتی است.

پیوستن عمان به سازمان جهانی مناطق آزاد؛ گامی در مسیر ارتقای سرمایه‌گذاری بین‌المللی

در اقدامی راهبردی با هدف ارتقای موقعیت عمان در نقشه سرمایه‌گذاری جهانی، «سازمان عمومی مناطق اقتصادی ویژه و مناطق آزاد» این کشور به صورت رسمی به عضویت سازمان جهانی مناطق آزاد (world FZO) درآمد. این سازمان بین‌المللی با بیش از ۱۶۰۰ عضو از ۱۴۰ کشور جهان، نقش محوری در توسعه و حمایت از ساختارهای مناطق آزاد در سطح جهانی ایفا می‌کند. بر اساس بیانیه رسمی منتشر شده، این عضویت جدید بازتابی از رویکرد راهبردی عمان برای ارتقای بهره‌وری مدیریتی، تبادل تجربیات بین‌المللی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی در مناطق ویژه اقتصادی و

صنعتی است. هدف از این پیوستن، تقویت جایگاه رقابتی این مناطق و معرفی عمان به عنوان یکی از مقاصد پیشرو برای سرمایه‌گذاری در سطح منطقه و جهان عنوان شده است. سازمان مناطق اقتصادی عمان همچنین اعلام کرد که این همکاری بین‌المللی به جذب پروژه‌های دارای ارزش افزوده بالا کمک خواهد کرد و موجب ارتقای انعطاف‌پذیری، آمادگی عملیاتی و کارآمدی زیرساختی مناطق تحت نظارت آن می‌شود. این مناطق از مزایای موقعیت جغرافیایی راهبردی، ارتباطات لجستیکی دریایی و زیرساخت‌های فنی و صنعتی پیشرفته برخوردار هستند.

اکنون، عمان دارای ۲۳ منطقه اقتصادی و صنعتی در سراسر کشور است. طبق آمار رسمی، حجم سرمایه‌گذاری تجمعی در این مناطق تا پایان سال ۲۰۲۴ به ۲۱ میلیارد ریال عمانی معادل ۵۴.۵ میلیارد دلار آمریکا رسیده است. این ارقام نشان‌دهنده پویایی بالای این بخش در اقتصاد ملی عمان است. با پیوستن به سازمان جهانی مناطق آزاد، عمان این امکان را خواهد داشت تا از تجربیات موفق سایر کشورها بهره‌برداری کرده، به سکوهای بین‌المللی دسترسی یابد و در شبکه‌ای جهانی از فرصت‌ها و همکاری‌های اقتصادی فعال‌تر حضور یابد.

تداوم هماهنگی نفتی و گسترش همکاری‌های اقتصادی میان عربستان سعودی و روسیه

در چارچوب روابط راهبردی میان ریاض و مسکو، نشست مشترکی میان مقامات عالی‌رتبه دو کشور با هدف تقویت همکاری‌های اقتصادی و تداوم هماهنگی‌های نفتی برگزار شد. این نشست اخیراً در شهر ریاض، با حضور وزیر انرژی عربستان و معاون نخست‌وزیر روسیه، در قالب کمیته دولتی مشترک برگزار گردید. در جریان مذاکرات، طرفین پیشرفت‌های حاصل شده از زمان برگزاری هشتمین دوره این کمیته را مرور کردند؛ از جمله آغاز پروازهای مستقیم میان دو کشور و امضای چندین یادداشت تفاهم در حوزه‌های متنوعی مانند صنعت، آموزش، رسانه و تسهیل خدمات حج و عمره. همچنین درباره برگزاری نهمین دور از نشست این کمیته که قرار است در تاریخ ۶ نوامبر ۲۰۲۵ در ریاض برگزار شود، هماهنگی‌های لازم صورت گرفت.

از محورهای اصلی مذاکرات، بررسی آخرین تحولات بازار جهانی نفت و چگونگی ادامه همکاری و هماهنگی میان دو کشور در قالب ائتلاف «اوپک پلاس» بود. این گفت‌وگوها بر اهمیت نقش مشترک عربستان و روسیه در حفظ ثبات بازارهای جهانی انرژی تأکید داشت و از ادامه سیاست‌های هم‌سو در مدیریت عرضه جهانی انرژی حمایت شد.

در بعد اقتصادی، دو کشور به بررسی فرصت‌های گسترش تجارت دوجانبه، سرمایه‌گذاری مشترک و افزایش همکاری در حوزه‌های کلیدی پرداختند. بر اساس اظهارات مقامات روسیه، مبادلات تجاری میان دو کشور در سه‌ماهه نخست سال ۲۰۲۵ رشدی چهار برابری نسبت به مدت مشابه سال گذشته داشته است. همچنین در سال ۲۰۲۴ نیز حجم تجارت دوجانبه بیش از ۶۲ درصد افزایش یافته است. بر پایه گزارش‌ها، طی یک دهه گذشته بیش از ۴۰ پروژه سرمایه‌گذاری مشترک میان ریاض و مسکو به مرحله اجرا رسیده که حوزه‌هایی مانند فناوری اطلاعات، حمل‌ونقل، زیرساخت و صنایع پتروشیمی را شامل می‌شود. این همکاری‌ها بیانگر اراده دو کشور برای تعمیق روابط اقتصادی در کنار هماهنگی‌های ژئوپولیتیکی در بازار انرژی است. روابط عربستان سعودی و روسیه در سال‌های اخیر روندی روبه‌رشد داشته و با امضای توافق‌نامه‌های متعدد در حوزه‌های انرژی، صنعت و فناوری، وارد مرحله‌ای نو از شراکت راهبردی شده است. نشست اخیر نیز نشانه‌ای روشن از عزم دو طرف برای ارتقای سطح همکاری‌ها و هماهنگی در مسیر تحولات اقتصادی منطقه‌ای و جهانی است.

تقویت شراکت دیجیتال میان کویت و چین؛ تاکید بر هم‌راستایی فناوری با اهداف توسعه ملی

اخیرا در راستای گسترش همکاری‌های فناورانه میان کویت و چین، مقامات دو کشور دیداری رسمی برگزار کرده و زمینه‌های تعمیق شراکت دیجیتال و توسعه ارتباطات راهبردی را مورد بررسی قرار دادند. این دیدار میان وزیر مشاور در امور ارتباطات کویت و کاردار سفارت جمهوری خلق چین در کویت انجام شد.

بر اساس بیانیه رسمی وزارت ارتباطات کویت، دو طرف در جریان این دیدار پیش‌نویس یک یادداشت تفاهم را مورد بحث قرار دادند و بر اهمیت هماهنگی میان ابتکارات فناوری برای انطباق با اهداف راهبردی دولت کویت تاکید کردند. هدف این تفاهم، تقویت همکاری‌های فناورانه و پشتیبانی از تحول دیجیتال در چارچوب برنامه کلان «کویت نوین ۲۰۳۵» عنوان شده است.

کاردار چین ضمن ابراز خرسندی از ریاست کویت بر سازمان همکاری دیجیتال، از نقش فعال این کشور در پیشبرد نوآوری و تدوین سیاست‌های دیجیتال در سطح منطقه‌ای و جهانی تقدیر کرد. او همچنین از وزیر کویتی دعوت کرد تا در مجمع مشارکت در انقلاب صنعتی چهارم (PartNIR Forum) که قرار است در سپتامبر آینده برگزار شود، حضور یابد. این مجمع به منظور

گفت‌وگو و هماهنگی در حوزه سیاست‌های فناورانه میان کشورها طراحی شده است.

روابط میان کویت و چین در سال‌های اخیر شاهد شتاب قابل توجهی در حوزه‌های گوناگون به‌ویژه انرژی‌های تجدیدپذیر و زیرساخت‌های دیجیتال بوده است. چین به عنوان یکی از شرکای اصلی کویت در اجرای پروژه‌های بزرگ فناورانه و زیربنایی، نقش پررنگی در تحقق اهداف توسعه پایدار این کشور ایفا می‌کند. دیدار اخیر را می‌توان گامی در جهت تحکیم روابط راهبردی میان پکن و کویت تلقی کرد؛ روابطی که با تکیه بر فناوری، انرژی پاک و زیرساخت‌های هوشمند در مسیر گسترش متوازن و پایدار قرار گرفته است. این همکاری‌ها نقش مهمی در تنوع‌بخشی به اقتصاد کویت و تقویت جایگاه منطقه‌ای این کشور در عرصه تحول دیجیتال ایفا خواهد کرد.

شناسایی بیش از ۵۷۰۰ ذخیره معدنی جدید در عربستان؛ گامی در مسیر تنوع‌بخشی به اقتصاد ملی

در ادامه برنامه‌های گسترده عربستان سعودی برای تنوع‌بخشی به منابع درآمدی و کاهش وابستگی به نفت، سازمان زمین‌شناسی این کشور از شناسایی ۵۷۴۴ ذخیره معدنی جدید تا ابتدای سه‌ماهه نخست سال ۲۰۲۵ خبر داد؛ دستاوردی که نشان‌دهنده گسترش دامنه برنامه‌های اکتشاف زمین‌شناسی در راستای اهداف چشم‌انداز ۲۰۳۰ این کشور است. بر پایه گزارشی که این نهاد منتشر کرده، ۳۱۹۶ مورد از این کشفیات مربوط به ذخایر غیرفلزی و ۲۵۴۸ مورد مربوط به معادن فلزی هستند؛ موضوعی که عربستان را به عنوان یکی از بازیگران نوظهور در عرصه بین‌المللی معدن مطرح می‌سازد.

در میان معادن فلزی، طلا با شناسایی ۸۵۹ ذخیره صدرنشین است؛ عنصری که از اهمیت راهبردی بالایی در برنامه‌های دولت برای تنوع‌بخشی به درآمد ملی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی برخوردار است. پس از آن، مس با ۵۷۹ سایت معدنی در رتبه دوم قرار دارد؛ فلزی که با توجه به تقاضای جهانی در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر، نقش حیاتی در آینده زنجیره‌های تامین انرژی پاک خواهد داشت. همچنین، ۲۵۸ مکان حاوی نقره شناسایی شده که از نظر زمین‌شناسی می‌تواند نشانه‌ای برای وجود طلا تلقی شود و از این نظر، به ارتقای ارزش اقتصادی این کشفیات کمک می‌کند.

در بخش معادن غیرفلزی، سنگ آهک با ۵۷۳ ذخیره بیش‌ترین سهم را دارد، که برای صنایع سیمان و ساخت‌وساز کلیدی است. پس از آن، خاک رس با ۳۶۶ و مصالح سنگی (رکام) مورد

استفاده در زیرساخت‌ها با ۳۳۱ سایت در رده‌های بعدی قرار دارند.

سازمان زمین‌شناسی تاکید کرده است که این آمارها نشان‌دهنده غنای طبیعی عربستان سعودی و ظرفیت‌های فراوان آن در تبدیل معدن به یکی از پیشران‌های اصلی توسعه اقتصادی کشور است. همچنین اعلام شد که عملیات نقشه‌برداری و اکتشافات زمین‌شناسی با همکاری نهادهای دولتی، سرمایه‌گذاران داخلی و شرکت‌های بین‌المللی ادامه دارد و هدف آن افزایش ارزش افزوده این بخش و تبدیل آن به پایه‌ای پایدار برای رشد اقتصادی است.

در چارچوب تحولات جدید، بخش معدن به عنوان «کلمه عبور» در مسیر انتقال انرژی از سوخت‌های فسیلی به منابع پاک مورد توجه قرار گرفته است. از سوی دیگر، همزمان با توسعه قراردادهای بهره‌برداری معدنی و کشف میادین جدید گاز طبیعی، درآمدهای غیرنفتی عربستان تقویت شده و مسیر دستیابی به اقتصاد متنوع هموارتر شده است. عربستان سعودی با دارا بودن ذخایر معدنی متنوع و ارزشمند و با اجرای راهبردهای مدرن در حوزه زمین‌شناسی و تنظیم‌گری دقیق بخش معدن، در مسیر تبدیل شدن به یکی از قطب‌های جهانی سرمایه‌گذاری در حوزه معادن گام برمی‌دارد. این دستاوردها می‌توانند در سال‌های پیش‌رو، سهم معدن را در تولید ناخالص داخلی غیرنفتی کشور به شکلی چشم‌گیر افزایش دهند.

افزایش صادرات نفت قزاقستان از مسیر باکو - تفلیس - جیهان؛ تقویت همکاری انرژی با ترکیه

قزاقستان اعلام کرد که در سال ۲۰۲۵ میزان صادرات نفت خود از طریق خط لوله باکو - تفلیس - جیهان (BTC)^۱ را به ۱.۷ میلیون تن افزایش خواهد داد. این خبر را وزیر انرژی قزاقستان در جریان یک نشست خبری در آستانه اعلام کرد. این اقدام بخشی از راهبرد کلان این کشور برای تنوع‌بخشی به مسیرهای صادراتی و تقویت همکاری‌های انرژی با ترکیه به شمار می‌رود. بر اساس آمار ارائه شده، در نیمه نخست سال ۲۰۲۴ حدود ۸۰۰ هزار تن نفت قزاقستان از این مسیر راهبردی به بازارهای جهانی صادر شده است. پیش‌بینی می‌شود این رقم تا پایان سال جاری به ۱.۴ میلیون تن برسد و در سال آینده با رشد قابل توجهی همراه باشد.

وزیر انرژی قزاقستان ضمن تاکید بر اهمیت این مسیر صادراتی جایگزین، خاطر نشان کرد: «خط لوله باکو - تفلیس - جیهان یکی از شاه‌راه‌های مهم برای صادرات نفت قزاقستان

است و برنامه‌ریزی شده است ظرفیت آن به طور پیوسته افزایش یابد.» مقامات طرفین در این مذاکرات آمادگی خود را برای افزایش ظرفیت این مسیر از طریق بهینه‌سازی لجستیک، هماهنگی عملیاتی و رفع چالش‌های موجود اعلام کردند. این ابتکار، بخشی از تلاش‌های مشترک برای ارتقای پایداری بلندمدت و کارایی صادراتی بوده و در چارچوب سیاست تنوع‌بخشی قزاقستان به مسیرهای صادرات انرژی تعریف می‌شود.

در ادامه این روند، همکاری‌های دوجانبه میان قزاقستان و ترکیه در حوزه انرژی نیز تقویت خواهد شد. در جریان سفر اخیر رئیس‌جمهور قزاقستان به آنکارا، شرکت‌های ملی انرژی دو کشور (کازموناگس و نفت ترکیه) یادداشت تفاهمی امضا کردند که به مشارکت احتمالی ترکیه در توسعه میادین نفت و گاز قزاقستان می‌پردازد. این دو شرکت اکنون در حال بررسی شرایط عملیاتی و ارزیابی ظرفیت میادین برای آغاز همکاری‌های میدانی هستند.

همچنین، وزرای انرژی دو کشور نیز تفاهم‌نامه‌ای جداگانه در حوزه‌های نفت، گاز، انرژی‌های تجدیدپذیر و تولید برق به امضا رسانده‌اند؛ اقدامی که زمینه‌ساز توسعه مشارکت‌های راهبردی در بخش انرژی میان آستانه و آنکارا خواهد بود. این تحولات، نشانه‌ای روشن از عزم قزاقستان برای ایجاد تعادل در مسیرهای صادرات انرژی و تقویت همکاری با کشورهای هم‌راستا در حوزه ژئوانرژی است؛ مسیری که می‌تواند جایگاه منطقه‌ای این کشور را به‌ویژه در معادلات انرژی اوراسیا تقویت کند.

برنامه جامع دولت قزاقستان برای تحول در بخش کشاورزی: افزایش ۳.۵ برابری صادرات کشاورزی تا سال ۲۰۳۰

دولت قزاقستان در راستای تقویت توان صادراتی بخش کشاورزی، برنامه‌ای راهبردی را برای افزایش ۳.۵ برابری صادرات محصولات کشاورزی تا سال ۲۰۳۰ در دستور کار قرار داده است. این موضوع را نخست‌وزیر قزاقستان در پاسخ رسمی به یک استعلام پارلمانی اعلام کرد. به گفته وی، این راهبرد جامع شامل محورهایی چون افزایش سهم محصولات فرآوری‌شده تا سطح ۷۰ درصد از کل صادرات کشاورزی، محافظت از بازار داخلی در برابر شوک‌های خارجی و ارائه حمایت‌های گسترده به کشاورزان است. وی تاکید کرد که این اقدامات در راستای توانمندسازی زنجیره تامین کشاورزی و دستیابی به امنیت غذایی پایدار انجام می‌شود. دولت قزاقستان همچنین

اعلام کرده است که جریان‌های تجاری خارجی به طور مداوم رصد می‌شوند. در صورت بروز نوسانات شدید در واردات یا صادرات، یا بروز تهدیداتی برای بازار داخلی، کمیسیون بین‌دستگاهی سیاست تجارت خارجی مجاز به اعمال ابزارهایی نظیر ممنوعیت، سهمیه‌بندی، محدودیت‌های کمی و سایر مقررات غیرتعرفه‌ای خواهد بود.

بر پایه اظهارات نخست‌وزیر، این تصمیمات در هماهنگی با جامعه تجاری و کارشناسان حوزه کشاورزی اتخاذ می‌شوند و مبتنی بر معیارهایی همچون امنیت زیستی محصولات، استانداردهای کیفی، تأثیرات اجتماعی - اقتصادی، شرایط بازار و تعهدات تجاری بین‌المللی قزاقستان خواهند بود. در سال ۲۰۲۳، تولید مواد غذایی در قزاقستان به ۳.۳ تریلیون تنگه (حدود ۶ میلیارد دلار) رسید که نسبت به سال پیش از آن ۲.۹ درصد افزایش نشان می‌دهد. این میزان تولید، پاسخ‌گوی کامل نیاز داخلی به اکثر اقلام غذایی اصلی بوده است. در چارچوب تأمین امنیت غذایی، بهبود دسترسی عمومی به خوراک سالم و توسعه صنایع کشاورزی، دولت قزاقستان مجموعه‌ای از اقدامات ساختاری و حمایتی را اجرایی کرده است. طبق آمار ارائه شده، ۲۹ قلم کالای اساسی غذایی از طریق تولیدات داخلی با پوشش ۸۰ تا ۱۰۰ درصدی نیاز بازار داخلی تأمین می‌شوند؛ شاخصی که نشان‌دهنده پیشرفت قزاقستان در مسیر خودکفایی غذایی و تقویت زیرساخت‌های کشاورزی است. این تحولات، قزاقستان را در مسیر تبدیل شدن به یکی از صادرکنندگان موثر و پایدار محصولات کشاورزی در منطقه اوراسیا قرار می‌دهد.

اجرای توافق‌نامه جامع تجاری میان ترکیه و قطر؛ گامی برای تعمیق روابط اقتصادی دوجانبه

از اول اوت ۲۰۲۵، توافق‌نامه جامع مشارکت تجاری و اقتصادی میان ترکیه و قطر (TEOA) به صورت رسمی اجرایی شد؛ توافقی که با هدف تقویت روابط اقتصادی و ارتقای سطح مبادلات تجاری میان دو کشور طراحی شده است. وزارت تجارت ترکیه با انتشار بیانیه‌ای از آغاز اجرایی شدن این سند همکاری خبر داد و آن را گامی مهم در گسترش نفوذ تجاری ترکیه در منطقه خلیج فارس توصیف کرد. این توافق‌نامه که در سال ۲۰۱۸ امضا شده بود، شامل حذف متقابل تعرفه‌های گمرکی بر بخش گسترده‌ای از کالاها، کاهش موانع غیرتعرفه‌ای و بهبود چارچوب‌های فنی، خدماتی و الکترونیکی برای تسهیل تجارت می‌باشد. مقام‌های ترکیه انتظار دارند حجم تجارت دوجانبه در میان‌مدت به ۵ میلیارد دلار افزایش یابد.

بر اساس آمار موسسه آمار ترکیه (TurkStat)، حجم تجارت ترکیه و قطر در سال ۲۰۲۴ به ۱.۱ میلیارد دلار رسید که نسبت به اوج ۲.۲ میلیارد دلاری در سال ۲۰۲۲ کاهش یافته است. با این حال، ترکیه همچنان مازاد تجاری ۳۲۸ میلیون دلاری را در سال گذشته حفظ کرد. کارشناسان علت این افت را به مشکلات زنجیره تامین در دوران پساکرونا و ضعف تقاضای جهانی نسبت داده‌اند. توافق‌نامه جدید با حذف کامل تعرفه‌ها بر طیفی وسیع از کالاهای صنعتی، کشاورزی و مصرفی، دسترسی ترکیه به بازار قطر را در حوزه‌هایی نظیر خودروسازی، مصالح ساختمانی، لوازم خانگی، نساجی، کفش، ماشین‌آلات و جواهرات بهبود می‌بخشد. در بخش کشاورزی نیز صادرات محصولاتی همچون تخم‌مرغ، لبنیات، غذاهای دریایی، میوه و سبزی تازه، خشکبار و مواد غذایی فرآوری‌شده تسهیل می‌شود. در مقابل، ترکیه نیز واردات بدون تعرفه برخی کالاهای قطری از جمله خرما، بذر کتان، تنباکو و سنگ پا را خواهد پذیرفت.

همچنین در حوزه خدمات، مقررات مشخصی در زمینه خدمات مالی و مخابراتی گنجانده شده و زمینه برای همکاری‌های آتی در بخش‌های خدمات حقوقی، تبلیغات، آموزش، توزیع کالا، گردشگری و حمل‌ونقل نیز فراهم شده است. ترکیه تاکنون با ۲۳ کشور توافق‌نامه تجارت آزاد و با ۶ کشور دیگر توافق‌نامه تجارت ترجیحی دارد. افزودن قطر به این شبکه، جایگاه آنکارا را در منطقه خلیج فارس تقویت می‌کند. همچنین برای نخستین بار مقررات مدرن تجارت الکترونیک شامل حفاظت از مصرف‌کنندگان آنلاین، حفظ حریم دیجیتال و ترویج تجارت بدون کاغذ در یک توافق‌نامه دوجانبه لحاظ شده است.

هرچند توافق‌نامه TEOA بخش انرژی، به‌ویژه گاز طبیعی مایع (LNG)، را در بر نمی‌گیرد، اما همکاری‌های راهبردی انرژی میان دو کشور ادامه دارد. یادداشت تفاهم سال ۲۰۱۵ میان شرکت دولتی BOTAS ترکیه و قطر انرژی برای تامین بلندمدت LNG تاکنون به صادرات عمده منجر نشده است. سهم LNG در سبد مصرف گاز طبیعی ترکیه در سال ۲۰۲۳ حدود ۳۲ درصد بود که نقش قطر در آن کم‌رنگ گزارش شده است. با این حال، تحلیل‌گران معتقدند تقویت روابط اقتصادی و افزایش هم‌افزایی تجاری، می‌تواند زمینه‌ساز همکاری‌های گسترده‌تر در حوزه انرژی در آینده باشد. در مجموع، این توافق‌نامه نه تنها چشم‌انداز تازه‌ای برای تقویت تجارت میان ترکیه و قطر فراهم می‌کند، بلکه می‌تواند به الگویی برای همکاری‌های فراگیر میان کشورهای منطقه در دوره پساتغییرات ژئوپلیتیکی بدل شود.

ترکیه صادرات گاز طبیعی به سوریه را آغاز کرد

از تاریخ ۲ اوت ۲۰۲۵، ترکیه به طور رسمی صادرات گاز طبیعی به سوریه را آغاز کرد. این اقدام، گامی مهم در جهت توسعه همکاری‌های انرژی منطقه‌ای و بازسازی سوریه پس از سال‌ها بحران به شمار می‌رود. مطابق این طرح، گاز طبیعی عمدتاً از جمهوری آذربایجان تأمین شده و از طریق استان کیلیس در جنوب ترکیه به حلب در شمال سوریه منتقل می‌شود. مسیر انتقال گاز متصل‌کننده کیلیس به حلب در ماه مه سال جاری تکمیل شده بود.

هدف اصلی این پروژه، کاهش کمبود شدید برق در مناطق شمالی سوریه است. با تحویل روزانه حدود ۶ میلیون متر مکعب گاز، انتظار می‌رود ظرفیت تولید برق در سوریه تا ۱۲۰۰ مگاوات افزایش یافته و ساعات دسترسی به برق در این منطقه از ۳-۴ ساعت فعلی به نزدیک ۱۰ ساعت در روز برسد. این گاز به عنوان سوخت در نیروگاه‌های برق موجود سوریه مورد استفاده قرار می‌گیرد تا از طریق افزایش پایداری و ظرفیت شبکه برق، شرایط زندگی در این مناطق بهبود یابد.

علاوه بر این، ترکیه اقدام به صادرات مستقیم ۵۰۰ مگاوات برق اضافی از طریق خطوط انتقال موجود به سوریه می‌کند. همچنین بازسازی و راه‌اندازی دوباره خط انتقال برق ۵۰۰ مگاواتی از بیرجیک ترکیه به حلب، که پیش‌تر به دلیل آسیب‌دیدگی در سمت سوریه متوقف شده بود، در دست اجراست. پیش‌بینی می‌شود پس از کامل‌شدن این طرح، انتقال برق تا حدود ۹۰۰ مگاوات افزایش یابد که معادل تأمین برق تقریباً ۱.۶ میلیون خانوار سوری خواهد بود.

شرکت ملی نفت آذربایجان (سوکار) به عنوان شریک اصلی تأمین گاز در این پروژه حضور دارد و قطر نیز در زمینه تأمین مالی همکاری می‌کند؛ این پروژه نمادی از همکاری سه‌جانبه راهبردی میان ترکیه، آذربایجان و قطر به شمار می‌رود. مراسم رسمی افتتاح جریان گاز با حضور مقامات بلندپایه سه کشور برگزار شد. این همکاری انرژی، بخشی از تلاش‌های وسیع‌تر ترکیه برای ایفای نقش کلیدی در بازسازی پس از جنگ سوریه و توسعه نفوذ منطقه‌ای خود به شمار می‌آید. انتظار می‌رود که این پروژه نه تنها به بهبود شرایط زندگی ساکنان شمال سوریه کمک کند، بلکه موجبات بازگشت تدریجی آوارگان و بازسازی اقتصادی را نیز فراهم آورد.

توافق پاکستان و ایالات متحده با محوریت توسعه ذخایر نفتی

در تحولی مهم در روابط اقتصادی میان اسلام‌آباد و واشنگتن، دولت‌های پاکستان و ایالات متحده توافق‌نامه‌ای چندجانبه برای تقویت همکاری‌های تجاری و توسعه ذخایر نفتی پاکستان امضا کردند. این توافق که در سطح بلندپایه، میان وزارت‌های انرژی و دارایی دو کشور صورت گرفته، نشان‌دهنده گامی راهبردی در جهت تعمیق روابط اقتصادی، تنوع‌بخشی به منابع انرژی پاکستان و تقویت پیوندهای ژئوپلیتیکی میان دو کشور است. با اعمال تعرفه ۳۰ درصدی بر صادرات پاکستان به ایالات متحده از سوی دولت ترامپ، اسلام‌آباد در ماه‌های اخیر کوشش‌های بسیاری برای کاهش آثار تعرفه‌ها انجام داد. بر اساس بیانیه مشترک منتشر شده، این توافق شامل سه محور اصلی است:

۱. توسعه و استخراج ذخایر نفتی در مناطق مختلف پاکستان با مشارکت شرکت‌های آمریکایی؛

۲. کاهش متقابل تعرفه‌های تجاری به منظور تسهیل ورود کالاهای پاکستانی به بازار ایالات متحده؛

۳. سرمایه‌گذاری آمریکا در زیرساخت‌های انرژی و حمل‌ونقل پاکستان به‌ویژه در حوزه‌های فنی و لجستیکی مرتبط با صنعت نفت.

وزارت انرژی پاکستان اعلام کرد که ذخایر نفتی این کشور به‌ویژه در ایالت‌های بلوچستان، سند و خیبر پختونخوا، ظرفیت‌هایی بالغ بر ۳۵۰ میلیون بشکه دارند که تاکنون به دلیل محدودیت‌های مالی، امنیتی و فناورانه بهره‌برداری از آن‌ها محدود بوده است. مشارکت فنی و مالی ایالات متحده می‌تواند به شکوفایی این ذخایر و افزایش ظرفیت تولید نفت پاکستان منجر شود. بر اساس داده‌های رسمی، میزان صادرات پاکستان به ایالات متحده در سال ۲۰۲۴ حدود ۵,۶ میلیارد دلار بوده است که با مازاد تجاری ۴ میلیارد دلاری همراه بود. با اجرای این توافق و حذف بخشی از تعرفه‌های ایالات متحده، انتظار می‌رود صادرات پاکستان به‌ویژه در بخش‌های نساجی، داروسازی و محصولات کشاورزی افزایش یابد.

از سوی دیگر، این توافق می‌تواند زمینه‌ساز ورود فناوری‌های نوین در حوزه انرژی به پاکستان باشد و همزمان به تقویت زیرساخت‌های صنعتی، اشتغال‌زایی در مناطق کمتر

توسعه‌یافته و افزایش درآمدهای ارزی کمک کند. امضای این توافق در شرایطی صورت می‌گیرد که تنش‌های تجاری میان آمریکا و هند افزایش یافته و از سوی دیگر واشنگتن تهدید به اعمال تعرفه‌های ۱۰۰ درصدی بر واردات نفت از روسیه کرده است. در چنین فضایی، سرمایه‌گذاری ایالات متحده در منابع نفتی پاکستان می‌تواند نوعی پیروزی نمادین برای اسلام آباد باشد.

با توجه به وابستگی بالای پاکستان به واردات انرژی، توسعه ظرفیت‌های داخلی با حمایت ایالات متحده، ممکن است تا حدی این کشور را به سوی امنیت انرژی پایدار و رشد اقتصادی درون‌زا هدایت کند. همچنین، قرار گرفتن پاکستان در موقعیت ترانزیتی راهبردی میان خاورمیانه، آسیای مرکزی و چین، مزیت‌هایی برای صادرات آتی نفت و فرآورده‌های پتروشیمی ایجاد خواهد کرد. توافق جدید، در صورت اجرای موفق، می‌تواند به الگویی برای همکاری‌های جنوب آسیا با کشورهای غربی تبدیل شود. با این حال، موفقیت آن به عواملی چون امنیت داخلی در مناطق نفت‌خیز، شفافیت حقوقی قراردادهای، توان جذب سرمایه‌گذاری خارجی و ظرفیت زیرساختی پاکستان بستگی دارد.

رشد صادرات غیرنفتی آذربایجان

داده‌های جدید دولت آذربایجان نشان می‌دهد صادرات غیرنفتی این کشور در نیمه نخست سال ۲۰۲۵ به ۱.۸ میلیارد دلار رسیده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۹.۹ درصد رشد داشته است. این عملکرد قوی نشان‌دهنده تداوم راهبرد دولت برای تنوع‌بخشی به ساختار اقتصادی و کاهش وابستگی به درآمدهای نفت و گاز است.

ارزش صادرات مواد غذایی با رشدی ۱۹.۱ درصدی به ۵۶۴.۷ میلیون دلار رسید؛ رشدی که عمدتاً از محل افزایش صادرات شکر، میوه و سبزیجات حاصل شده است. در میان کالاهای کشاورزی، گوجه‌فرنگی با ۱۴۹ میلیون دلار در صدر صادرات غیرنفتی کشور قرار گرفت. همچنین صادرات میوه و سبزیجات با ۸۱.۲ میلیون دلار افزایش (معادل ۲۴.۳٪)، شکر با ۷.۴ میلیون دلار افزایش (۵۴.۴٪) و نخ پنبه با ۱.۸ میلیون دلار افزایش (۱۶.۶٪) از دیگر عملکردهای افزایش صادرات غیرنفتی آذربایجان بودند.

صادرات چای نیز با افزایشی ۲ درصدی همراه بود، در حالی که ارزش کل صادرات حوزه

کشاورزی با رشد ۲۱.۹ درصدی به ۴۵۵.۲ میلیون دلار رسید. صادرات محصولات صنایع تبدیلی کشاورزی نیز با افزایش ۷.۷ درصدی به ۱۴۵ میلیون دلار رسید. مجموع صادرات کشاورزی و صنایع وابسته به آن به ۶۰۰.۳ میلیون دلار رسید که نشان‌دهنده رشد سالانه ۱۸.۲ درصدی در این حوزه است.

فراتر از بخش کشاورزی، صادرات محصولات صنایع شیمیایی با ۴۸.۷ میلیون دلار افزایش (معادل ۳۸.۷٪) رشد قابل توجهی داشت که نشان از توان رقابت‌پذیری بیشتر آذربایجان در محصولات پتروشیمی نسبت به سایر حوزه‌ها دارد. همچنین صادرات فلزات آهنی و محصولات مرتبط، با ۵.۱ میلیون دلار افزایش (۱۲.۵٪) و محصولات آلومینیومی با افزایشی اندک ۰.۷ درصدی (معادل ۶۶۶ هزار دلار) همراه بودند. این آمار نشان‌دهنده نقش روبه‌رشد تولیدات صنعتی با ارزش افزوده در ساختار صادراتی کشور است.

در میان اقلام معدنی، طلا با ۱۴۴ میلیون دلار دومین کالای صادراتی غیرنفتی مهم پس از گوجه‌فرنگی بود و پس از آن پنبه خام با ۹۸.۶ میلیون دلار در رتبه سوم قرار گرفت. همچنین، گسترش پایدار سبد صادرات غیرنفتی آذربایجان، بازتابی از پیشرفت در اصلاحات ساختاری اقتصادی و حرکت به سوی رشد مبتنی بر صادرات است. تحلیل‌گران، این عملکرد را حاصل حمایت هدفمند دولت از بخش کشاورزی و صنایع تبدیلی، بهبود زیرساخت‌های لجستیکی صادراتی و دسترسی گسترده‌تر به بازارهای منطقه‌ای از جمله کشورهای مستقل مشترک‌المنافع (CIS)، خاورمیانه و اروپا می‌دانند. با توجه به پایه متنوع فعلی که شامل محصولات کشاورزی، شیمیایی و فلزی است در صورت تداوم روند رشد فعلی، پیش‌بینی می‌شود ارزش صادرات غیرنفتی آذربایجان از مرز ۳,۵ میلیارد دلار گذر کند.

آغاز فاز دوم حمایت قطر از زیرساخت‌های برق سوریه

در چارچوب تلاش‌های توسعه‌ای دولت قطر برای بازسازی زیرساخت‌های حیاتی در سوریه، «صندوق قطر برای توسعه» از آغاز فاز دوم پروژه حمایت از بخش برق سوریه خبر داد؛ فازی که با ظرفیت ۸۰۰ مگاوات از تاریخ ۲ اوت ۲۰۲۵ به مدت یک سال اجرایی خواهد شد. این پروژه بر اساس فرمان مستقیم امیر قطر، شیخ تمیم بن حمد آل ثانی و در ادامه فاز اول موفق آن در سال گذشته طراحی شده است.

بر اساس بیانیه رسمی صندوق قطر، این حمایت فنی در همکاری با وزارت انرژی سوریه و از طریق انتقال گاز طبیعی از آذربایجان، از مسیر ترکیه به خاک سوریه انجام خواهد شد. این گاز در مرحله نخست در ایستگاه حلب دریافت و سپس به شهرها و مناطق مختلف توزیع می‌شود. هدف کلیدی این طرح، افزایش پایداری تامین برق، بهبود زیرساخت انرژی برای بیش از ۵ میلیون مشترکو ارتقای ظرفیت تولید در مناطق تجاری و صنعتی سوریه اعلام شده است. صندوق قطر اعلام کرد که اجرای این فاز موجب افزایش ۴۰ درصدی در ساعات روشنایی روزانه خواهد شد و به طور متوسط امکان تامین ۵ ساعت برق پایدار در روز را فراهم می‌کند. فاز اول این برنامه که سال گذشته با ظرفیت ۴۰۰ مگاوات اجرایی شد، تاثیر محسوسی بر پایداری شبکه برق، پشتیبانی از صنایع و افزایش ساعات برق‌رسانی در مناطق کلیدی از ۱۶ ساعت به ۲۴ ساعت در شبانه‌روز داشت. سفارت قطر در دمشق اعلام کرد که کل سرمایه‌گذاری قطر در حوزه برق سوریه از مرز ۷۶۰ میلیون دلار فراتر رفته است. این کمک‌ها بخشی از تعهد راهبردی قطر در بازسازی اقتصادی سوریه و تقویت زیرساخت‌های حیاتی برای ارتقای سطح زندگی مردم سوریه محسوب می‌شود.

پیش‌تر در ماه مه ۲۰۲۵، کنسرسیومی از شرکت‌ها به رهبری قطر یادداشت تفاهمی به ارزش ۷ میلیارد دلار با وزارت انرژی سوریه امضا کرده بود. این توافق شامل ساخت چهار نیروگاه گازی با ظرفیت تولید ۴۰۰۰ مگاوات و نیز ایجاد یک نیروگاه خورشیدی با ظرفیت ۱۰۰۰ مگاوات می‌شود. این پروژه‌ها در امتداد برنامه راهبردی قطر برای مشارکت در بازسازی انرژی سوریه و تامین نیازهای بلندمدت کشور طراحی شده‌اند.

توسعه سرمایه‌گذاری‌های ژاپن در عراق؛ آغاز عرضه خودروهای دوستدار محیط‌زیست توسط تویوتا

سفارت ژاپن در عراق اعلام کرد که در راستای تقویت روابط اقتصادی دوجانبه، برنامه‌ریزی گسترده‌ای برای افزایش سرمایه‌گذاری شرکت‌های ژاپنی در بازار عراق در دست اجرا دارد. به گفته نمایندگان این سفارت، شرکت‌های ژاپنی با استقبال قابل توجهی از سوی مردم و دولت عراق مواجه شده‌اند و در سال‌های آینده حضور پررنگ‌تری در این کشور خواهند داشت. فعالیت‌های متعددی از سوی شرکت‌های ژاپنی در عراق در حال اجراست. اخیراً از نسل جدید خودروهای شرکت تویوتا در عراق رونمایی شد، امری که نشان از تداوم و گسترش حضور ژاپن در این بازار دارد. بازیگران کلیدی با استقبال مردم عراق و حمایت دولت، در حال فراهم کردن

زمینه‌ای برای ورود گسترده‌تر سرمایه‌گذاران ژاپنی در سال‌های آینده هستند. در همین راستا، مدیرعامل تویوتا در عراق، با اشاره به آغاز عرضه رسمی خودروهای چهارچرخ محرک دوستدار محیط‌زیست در عراق و منطقه، گفت:

«این اقدام، گواهی روشن بر تعهد شرکت تویوتا به بازار عراق و ارائه جدیدترین فناوری‌های روز دنیا است. ما با عرضه این خودروها، گامی کوچک اما موثر در مسیر حفاظت از محیط‌زیست عراق برداشته‌ایم و امیدواریم با کاهش آلاینده‌های کربنی، نقش فعالی در توسعه پایدار کشور ایفا کنیم.» وی همچنین توضیح داد که شرکت تویوتا در دو سال گذشته با دولت عراق قراردادهایی جهت تامین خودروهای پلیس و آمبولانس به امضا رسانده است. این خودروها از طریق ۳۰ نمایندگی فعال از بصره تا زاخو به بازار عرضه شده‌اند و تمامی شعب این شرکت خدمات پس از فروش، گارانتی و سیستم احضار و فراخوان را ارائه می‌دهند.

حضور پررنگ تویوتا در بازار عراق، در کنار افزایش علاقه‌مندی مردم به محصولات ژاپنی، نشان‌دهنده آغاز فصل جدیدی از همکاری‌های صنعتی و زیست‌محیطی میان دو کشور است؛ فصلی که می‌تواند فرصت‌های سرمایه‌گذاری بیشتری را برای شرکت‌های ژاپنی در عراق فراهم کند.

ترکیه: امیدواریم کریدور زنگزور به زودی مسیر مستقیم انتقال انرژی از جمهوری آذربایجان شود

در ادامه تلاش‌های منطقه‌ای ترکیه برای توسعه زیرساخت‌های انرژی و ترانزیتی، وزیر انرژی و منابع طبیعی این کشور، اعلام کرد که کشورش امیدوار است کریدور زنگزور به زودی به مسیر مستقیم و راهبردی برای انتقال انرژی از جمهوری آذربایجان به ترکیه تبدیل شود. بایراکتار که در مراسم افتتاح خط لوله گاز طبیعی ترکیه - سوریه سخن می‌گفت، تاکید کرد: «امیدواریم به زودی تمامی منابع انرژی و راهکارهای لجستیکی از طریق کریدور زنگزور به ترکیه منتقل شود. این مسیر می‌تواند نقش مهمی در آینده امنیت انرژی و اتصال منطقه‌ای ایفا کند.» وزیر انرژی ترکیه در ادامه به همکاری‌های گسترده انرژی میان آنکارا و باکو اشاره کرد و گفت که تمامی پروژه‌های بزرگ صادرات انرژی جمهوری آذربایجان - شامل نفت، گاز و برق - با مشارکت مستقیم ترکیه اجرا شده‌اند. وی در این خصوص افزود: «پروژه‌هایی همچون خط لوله نفت باکو - تفلیس - جیهان (BTC)، خط لوله گاز باکو - تفلیس - ارزروم (BTE) و اتصال برق

نخجوان - ترکیه از نمونه‌های موفق این همکاری‌ها هستند که زمینه را برای تعمیق روابط انرژی فراهم کرده‌اند.»

به گفته بایراکتار، در حال حاضر برق جمهوری آذربایجان از طریق گرجستان به ترکیه صادر می‌شود؛ اما با بهره‌برداری از کریدور زنگزور، این مسیر می‌تواند دست‌خوش تحول شود: «انتظار می‌رود در آینده نزدیک، نه تنها برق بلکه سایر منابع انرژی و راهکارهای لجستیکی نیز مستقیماً از مسیر زنگزور به ترکیه منتقل شود. همچنین امیدواریم این مسیر به پلی راهبردی برای انتقال منابع انرژی آسیای مرکزی از طریق جمهوری آذربایجان به ترکیه و سپس به اروپا تبدیل شود.»

برای ترکیه، کریدور زنگزور که قرار است منطقه نخجوان را از طریق خاک ارمنستان به سرزمین اصلی جمهوری آذربایجان متصل کند، یکی از مهم‌ترین پروژه‌های ژئواستراتژیک منطقه قفقاز محسوب می‌شود. بهره‌برداری کامل از این مسیر، علاوه بر تحکیم اتصال جمهوری آذربایجان و ترکیه، می‌تواند زیرساخت‌های انتقال انرژی، تجارت و لجستیک میان آسیای مرکزی، قفقاز، آناتولی و اروپا را دگرگون کند. این اظهارات در شرایطی بیان می‌شود که نقش ترکیه به عنوان هاب انرژی منطقه‌ای در حال گسترش است و اتصال به منابع انرژی آسیای مرکزی و قفقاز از اولویت‌های اصلی سیاست انرژی آنکارا در دهه پیش‌رو به شمار می‌رود.

پژوهش‌های تازه

پیش‌بینی جدید از رشد آسیای مرکزی توسط بانک توسعه آسیا؛ هشدار نسبت به صعود تورم

بانک توسعه آسیایی (ADB) در تازه‌ترین گزارش چشم‌انداز توسعه آسیا، پیش‌بینی خود از رشد اقتصادی منطقه قفقاز و آسیای مرکزی را برای سال‌های ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶ افزایش داد. بر اساس این گزارش، رشد اقتصادی این منطقه در سال ۲۰۲۵ به ۵.۵ درصد و در سال ۲۰۲۶ به ۵.۱ درصد خواهد رسید؛ ارقامی که نسبت به پیش‌بینی‌های قبلی (۵.۴ و ۵.۰ درصد) اندکی بهبود یافته‌اند. این بهبود عمدتاً ناشی از افزایش فزاینده هزینه‌های دولتی قزاقستان در حوزه سرمایه‌گذاری‌های عمرانی و خدمات اجتماعی عنوان شده است. همچنین آغاز زودتر از موعد مرحله توسعه میدان نفتی «تنگیز» نقش قابل‌توجهی در افزایش تولیدات معدنی ایفا کرده است.

در این گزارش آمده است: «با تصمیم سازمان اوپک پلاس مبنی بر افزایش تولید نفت برای سومین ماه پیاپی در ۳۱ می ۲۰۲۵، چشم‌انداز رشد قزاقستان نیز تقویت شده و این کشور در حال حاضر با تمام ظرفیت تولیدی خود فعالیت می‌کند.»

در حالی که پیش‌بینی رشد اقتصادی منطقه بهبود یافته، نرخ تورم نیز روندی صعودی را تجربه می‌کند. بانک توسعه آسیایی پیش‌بینی خود از تورم منطقه‌ای را برای سال ۲۰۲۵ به ۷.۸ درصد و برای سال ۲۰۲۶ به ۶.۷ درصد افزایش داده است؛ این در حالی است که پیش‌تر این ارقام به ترتیب ۶.۹ و ۵.۹ درصد اعلام شده بودند. افزایش فشارهای قیمتی در کشورهای ارمنستان، قزاقستان و قرقیزستان عامل اصلی این بازنگری بوده است. در ارمنستان، نرخ تورم از ۳ درصد در ژانویه به ۵.۸ درصد در ماه می رسید، در حالی که سال گذشته در همین بازه تنها ۰.۸ درصد بوده است. در قزاقستان، با وجود اتخاذ سیاست پولی انقباضی، تورم از ۹.۰ به ۱۰.۱ درصد افزایش یافت که علت اصلی آن افزایش قیمت خدمات شهری عنوان شده است. در قرقیزستان نیز وابستگی شدید به واردات مواد غذایی و انرژی موجب افزایش نرخ تورم به ۸.۰ درصد در ماه می شده است.

در دیگر کشورهای منطقه نیز وضعیت متفاوتی حاکم است:

- تاجیکستان کمترین میزان تورم مصرف‌کننده را با ۰.۱ درصد در ماه می ثبت کرد.
- در آذربایجان نرخ تورم از ژانویه تا می تحت تاثیر افزایش پیشین قیمت سوخت و خدمات، به ۵.۹ درصد رسید.
- گرجستان تورم سالانه ۳.۵ درصدی را در ماه می گزارش کرد.
- در ترکمنستان نیز پیش‌بینی شده نرخ تورم در سال ۲۰۲۵ به ۶.۰ درصد برسد؛ افزایشی که ناشی از اعطای اعتبارات گسترده به شرکت‌های دولتی و افزایش ۱۰ درصدی حقوق و مستمری در بخش عمومی است.
- در ازبکستان نیز تورم در ماه مارس به اوج ۱۰.۳ درصدی رسید که موجب افزایش نرخ بهره از سوی بانک مرکزی این کشور شد. علت این افزایش، رشد سرمایه‌گذاری، افزایش تعرفه‌های انرژی و کندی روند کاهش تورم عنوان شده است.

گزارش بانک توسعه آسیایی نشان می‌دهد که با وجود بهبود نسبی در رشد اقتصادی

منطقه، تورم بالا و ناپایدار می‌تواند به چالشی جدی برای ثبات اقتصادی کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز تبدیل شود. ادامه سرمایه‌گذاری دولتی، اصلاحات ساختاری در بازار انرژی و سیاست‌های پولی هوشمندانه برای مدیریت فشارهای تورمی از جمله اولویت‌های اصلی دولت‌ها در این منطقه در سال‌های پیش‌رو خواهد بود.